

2. Detaljeret konteringsinstruks til konti vedrørende igangværende og færdiggjorte arbejder samt den projekterede nybygning.
3. Forslag til regnskabsmæssig forretningsgang.

Handelshøjskolen i Århus.

Den erhvervsøkonomiske eksamen. 1958.

Erhvervsøkonomi II (uden hjælpemidler). Til opgavens besvarelse gives 4 timer.

En velkonsolideret, dansk industrivirksomhed fremstiller en dagligvare i 2 varianter, der på hjemmemarkedet sælges som egentlige mærkevarer under navnene Popular og Special. Af varemærket Special har man desuden en betydelig export til exportmarkederne A og B. Begge varemærker sælges kun i $\frac{1}{2}$ kg pakninger.

Varemærket Popular har han produceret i de sidste 20 år, og de 5 konkurrenter, der i dag findes i branchen, har en årrække solgt tilsvarende varemærker, der kvalitetsmæssigt adskiller sig meget lidt fra Popular. Priskonkurrencen har for disse varemærkers vedkommende i de senere år været neutraliseret. Prisen på Popular er i øjeblikket kr. 2,00 pr. pk. ab fabrik og påtænkes ikke ændret.

Varemærket Special har man produceret de sidste 3 år. Prisen på dette varemærke, der har forskellige fortrin frem for de varemærker, der fandtes på markedet, da Special blev lanceret, har hidtil på hjemmemarkedet været kr. 3,75 pr. pk. ab fabrik. Til denne pris havde man i de to første produktionsår et årligt salg til hjemmemarkedet på 300.000 pk. Konkurrenterne har imidlertid nu startet en produktion af tilsvarende mærker, der sælges til lavere priser. Som følge heraf er afsætningen af Special i løbet af det sidste år gået stærkt tilbage. Prisen ab fabrik for Special er i øjeblikket til exportmarked A kr. 2,70 pr. pk. og til exportmarked B kr. 2,60 pr. pk.

Fremstillingsprocessen for Popular og Special er næsten identisk. Forskellen mellem de 2 mærker beror alene på de til fremstillingen anvendte råmaterialer og emballagen. Virksomheden er i besiddelse af 2 produktionsanlæg, der betegnes som henholdsvis hovedanlægget og reserveanlægget. Da de direkte omkostninger pr. pk. er væsentlig højere ved produktion på reserveanlægget end på hovedanlægget (jfr. bilag II), benyttes reserveanlægget kun, når hovedanlæggets kapacitet ikke slår til. Hovedanlæggets kapacitet er 500.000 pk. årlig og reserveanlæggets kapacitet er 350.000 pk. årlig. Disse kapacitetstal gælder, uanset hvordan produktionen er fordelt på Popular og Special. Overarbejde og flerholdsdrift er udelukket.

Virksomheden overvejer at erstatte hovedanlægget med et nyt og mere moderne anlæg, der inclusive installation i øjeblikket vil koste kr. 1.400.000, og som har en kapacitet på 1.200.000 pk. årlig. Et sådant anlæg forventes at have en økonomisk levetid på mindst 10 år. Det hidtidige hovedanlæg er i status opført til kr. 180.000, og man har hidtil afskrevet det med kr. 60.000 årlig. Hvis man ikke udskifter det forinden, regner man med, at man om 3-4 år må ofre kr. 110.000 på en hovedreparation. Dets scrap-værdi forventes uanset udskiftningstidspunktet netop at kunne dække demonteringsomkostningerne. En eventuel udskiftning kan ske så hurtigt, at man kan se bort fra tab i forbindelse med produktionsstandsning, og det nye anlæg kan installeres i den eksisterende bygning uden ombygning. Reserveanlægget er i status nedskrevet til kr. 1,00 og forventes at være anvendeligt endnu ca. 5 år. Virksomheden regner i sine investeringskalkyler med en kalkulationsrentefod på 10 % p. a.

Idet det forudsættes, at virksomheden tilstræber størst mulig gevinst på langt kan virksomheden opnå en betydelig stigning i afsætningen af dette varemærke (jfr. bilag I). Nedsættes prisen af fabrik for Special på hjemmemarkedet til kr. 3,25 eller derunder pr. pk., vil afsætningsstigningen for Special imidlertid delvis modsvares af en nedgang i afsætningen af Popular, idet en del af konsumenterne i så fald formodes at ville købe Special i stedet for Popular, jfr. bilag I.

Idet det forudsættes, at virksomheden tilstræber størst mulig gevinst på langt sigt, bedes De med udgangspunkt i de ovenfor givne oplysninger og bilag I og II, der er fremkommet som resultat af omhyggelige markeds- og omkostningsanalyser, besvare følgende spørgsmål:

1. Hvilke priser af fabrik skal virksomheden i det kommende år tage for Special på hjemmemarkedet, på exportmarked A og på expormaked B i tilfælde af, at nye anlæg *ikke* anskaffes nu, henholdsvis anskaffes nu?
2. Skal virksomheden udskifte det hidtidige hovedanlæg med det nye anlæg nu?

Bilag I: Oplysninger om afsætningsmulighederne.

1. Den forventede afsætning på *hjemmemarkedet* af Special og Popular til *alternative* priser på Special andrager for det kommende år:

Pris af fabrik for Special pr. pakke på hjemme- markedet:	Prisen af fabrik for Popular er kr. 2.00 pr. pk. og ønskes ikke ændret	
	Afsætningen af Special:	Afsætningen af Popular
kr. 3,75	100.000 pk.	350.000 pk.
- 3,50	200.000 -	350.000 -
- 3,25	300.000 -	300.000 -
- 3,00	400.000 -	250.000 -
- 2,75	500.000 -	200.000 -

2. Den forventede afsætning på *exportmarked A. hhvs. B.* af Special til *alternative* priser andrager for det kommende år:

Pris af fabrik for Special pr. pk. til exportmarkel A:	Afsætning til exportmarked A: af Special:	Pris af fabrik for Special pr. pk. til exportmarked B:	Afsætning til exportmarked B: af Special:
kr. 2,70	100.000 pk.	kr. 2,70	50.000 pk.
- 2,60	150.000 -	- 2,60	100.000 -
- 2,50	200.000 -	- 2,50	150.000 -
- 2,40	250.000 -	- 2,40	200.000 -
- 2,20	300.000 -	- 2,20	250.000 -

Bilag II: Oplysninger om omkostningernes variation med afsætningen.

1. *De direkte omkostninger* (= de i egenprisen af fabrik inkluderede særømkostninger) for hhvs. Popular og Special andrager ved produktion på:

	<i>Hovedanlægget:</i>	<i>Reserveanlægget:</i>	<i>Det nye anlæg:</i>
Popular	kr. 1,50 pr. pk.	kr. 1,85 pr. pk.	kr. 1,25 pr. pk.
Special	- 1,75 - -	- 2,10 - -	- 1,50 - -

og er proportionale med det pågældende anlægs produktion.

2. Når bortses fra:

- Frøtomkostninger og andre omkostninger, der er fradraget i de ovenfor anførte salgspriser af fabrik,
- Den springvise stigning i renter og afskrivninger, som en eventuel anskaffelse af det nye produktionsanlæg vil medføre.
- at en samlet årsproduktion af Popular og Special på 900.000 pk. eller derover vil medføre en springvis stigning i salgs- og administrationsomkostninger på kr. 50.000,

er virksomhedens øvrige omkostninger set i relation til de ovenfor anførte afsætningsalternativer faste omkostninger.